সোনোৱাল কছাৰীসকল

সোনোৱাল কছাৰীসকলে পূৰ্বতে মংগোলীয় হিচাপে অসমত প্ৰৱেশ কৰিছিল। তেওঁলোক প্ৰথমে জড়োপাসক আছিল। কালক্ৰমত তেওঁলোক কিৰাত ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰি খেতি-বাতি আৰু যাতায়াতৰ সুবিধাৰ্থে নদী বা পৰ্বতৰ দাঁতি-কাষৰীয়া ঠাইত বাস কৰাৰ কাৰণে নদী-কাষৰীয়া অৰ্থাৎ কক্ষাত→কচ্ছাত→কচ্ছৰ লগত অৰি যোগ হৈ কচ্ছ + অৰি = কচ্ছাৰী বা কছাৰী নামৰ উৎপত্তি হ'ল বুলি পণ্ডিতসকলে মত প্ৰকাশ কৰিছে। ড° সুনীতি কুমাৰ চ্যাটাৰ্জী (চট্টোপাধ্যায়)- ৰ মতে কছাৰীসকলে প্ৰব্ৰজন কৰি আহি প্ৰথমে 'কুশী' নদীৰ পাৰত বাস কৰাৰ কাৰণে তেওঁলোক 'কুশীমাৰা' আৰু অঞ্চলটোক কুশাৰীয়াৰ বাবে কুশীয়াৰ → কুশাৰ বা কাশাৰ→ কুশাৰী বা কছাৰী বুলি কৈছে। এই জনগোষ্ঠীটোৱে যিবিলাক নদ-নদীৰ পাৰত বাস কৰিছিল, সেইবিলাক নদ-নদীৰ আগত দি বা টি আখৰযুক্ত শব্দ ব্যৱহাৰ কৰি নিজে নিজেই নদীৰ নাম দিছিল। সেইবিলাকৰ ভিতৰত দিহিং, দিচাং, ডিব্ৰু, দৈয়াং, দিমৌ, দিখৌ, দিগাৰু, দিছৈ, ডাঙৰী, ডুমডুমা, দিবাক, দিখাৰী, দিক্ৰং, দিল্লীহৰ আদিয়েই প্ৰধান।

সোনোৱাল ঃ ডিমাচা ভাষাত সোনোৱাল মানে উজ্জ্বল আৰু ঐশ্বৰ্যশালী। বৰ্তমান নেপাল ৰাষ্ট্ৰৰ পূবত কিৰাতি বুলি আত্মপৰিচয় দি থকা 'সুনুৱাৰ' জনগোষ্ঠী মানুহৰ মাজত এই সুনুৱাৰ শব্দটো পোৱা যায়। গতিকে সোনোৱাল শব্দটো তিব্বত-বৰ্মী ভাষাগোষ্ঠীৰ সুনুৱাৰ শব্দৰ পৰাই আহিছে। আদিমফায়ে লিখা সাঁচিপতীয়া পুথি 'মহান জাতিৰ ইতিহাস'ত উল্লেখ থকামতে চুকাফাই সৌমাৰত প্ৰৱেশ কৰাৰ বহু বছৰৰ আগতেই সোনোৱালসকলে সোণ উৎপাদন কৰিছিল আৰু তেতিয়া, বৰ্তমানৰ সোনোৱাল শব্দৰ সলনি 'সুনুৱাল'হে আছিল। আনহাতেদি ইতিহাসবিদ উপেন্দ্ৰ চন্দ্ৰ গুহদেৱৰ 'কাছারের ইতিবৃত্তত' উল্লেখ কৰামতে সুনাচিৰি (বৰ্তমান সোৱণশিৰি) নদীৰ পাৰত বসবাস কৰা মানুহখিনিক 'সুনুৱাল' বুলি কোৱা হৈছিল। তেওঁ ইয়াকো কৈছে যে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰ পাৰে থকা ঠাইখন হাবুং বুলি কোৱা হৈছিল আৰু ইয়াত বসবাস কৰা কছাৰীসকলক প্ৰথমে হাবাং নাইবা হাবুঙীয়া কছাৰী বুলি কোৱা হৈছিল। এই হাবুঙীয়া কছাৰীসকলেই সুনুৱাল (বৰ্তমান সোনোৱাল) কছাৰী বুলি কোৱা হয়।

বৰ্তমান সমাজত শাসনৰ ব্যৱস্থা ঃ গাঁওসমূহৰ সংগঠনৰ মৌলিক ভেটি হ'ল শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ অনবদ্য অৱদান নামঘৰ। গাঁওখনক শৃংখলাবদ্ধভাৱে পৰিচালিত হ'বলৈ গাঁৱত বাৰীক, পাঠেক, আশীৰ্বদীয়া, গীত ঘাই, মেধি, তামুলী, ৰান্ধনী আদি বাবৰ সৃষ্টি কৰা হয়। গাঁৱৰ সামাজিক কাম, উৎসৱ-পাৰ্বণ, তিথি আদিত

এইসকল বিষয়ববীয়াই কাৰ্য সু-পৰিচালনা কৰে। সোনোৱাল কছাৰী গাঁৱৰ নামঘৰত ৰাজহুৱা আৰু নানা মেল-মোকৰ্দমাৰ বিচাৰ হয়। বিচাৰত জৰিমনা ভৰিলে ৰাজহুৱা পুঁজিত ধনভঁৰালীয়ে জমা ৰাখে।

ধৰ্ম ঃ সোনোৱাল কছাৰীসকল ৮৩০ খ্ৰীষ্টাব্দৰ পৰা শাক্ত বা পুৰাতন ধৰ্মৰ উপাসক আছিল। কিন্তু ১৬৮১ চন (১৬০০ শক)- ত আহোমৰ স্বৰ্গদেউ গদাপানিৰ ৰাজৰোষত পৰি শ্ৰীশ্ৰীকেশৱদেৱ গোস্বামীদেৱে শদিয়াৰ, সোনোৱালসকলৰ অধ্যুষিত অঞ্চল আঁঠুকড়া চাপৰি বৰ্তমান কুণ্ডিল আৰু ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ অৱবাহিকা অঞ্চলত আত্মগোপন কৰি থাকোঁতে অতি কৌশলেৰে সোনোৱাল কছাৰীসকলক 'শৰণ' দিয়াই দ্বৈত ধৰ্মত বিভাজন কৰিলে। সত্ৰাধিকাৰৰ ওচৰত শৰণ লোৱাসকলক হিন্দুৱীয়া আৰু শৰণ নোলোৱাসকলক বেহাৰী বুলি নামকৰণ কৰিলে। আৰু সেই সময়ৰ পৰাই সোনোৱাল সকলৰ মাজত 'গোসাঁই নাম' অন্তৰ্ভুক্ত হয়। সত্ৰাধিকাৰে শৰণ দিয়ালেও সম্প্ৰতি সোনোৱাল কছাৰীসকল দ্বৈত ধৰ্মী। শৰণ লোৱাৰ পাছৰ পৰা সোনোৱাল সকলৰ মাজত নামঘৰৰ প্ৰচলন হ'ল।

সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ সমাজ পদ্ধতি ঃ সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ প্ৰথম পৰিচয় সঁচ বা পৰিয়াল, বংশ, খেল আৰু কুচীয়া। বৰ্তমান সোনোৱালসকলৰ মাজত ১৩৫- টা সঁচ আছে। ইয়াৰে চাৰিটা বা ততোধিক সঁচ মিলি একোটা বংশ হয়। সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ মাজত সৰ্বমুঠ ২৫- টা বংশ আছে। ইয়াৰে চৈধ্যটা বংশক নিৰ্বাচন কৰি কছাৰীৰ ৰাষ্ট্ৰনায়ক মাণিকে হালালী ৰাজ্য পৰিচালনা কৰিছিল। সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ বিবাহৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰথমে সঁচ আৰু বংশ বিচাৰ হয়। একেই সঁচ বা বংশৰ মানুহ একে ঘৰৰ ককাই-ভাই হিচাপে গণ্য কৰা হয়।

সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ ঘৰ সজা পদ্ধতি ঃ হায়দাং গীতৰ মতে - 'পূবে ভঁৰাল, পশ্চিমে গৰাল, উত্তৰে চৰু আৰু দক্ষিণে গৰু।' তেওঁলোকৰ বৰঘৰটো পূব-মুৱাকৈ, আৰু মাৰলঘৰটো উত্তৰা-দক্ষিণাকৈ সাজে। উত্তৰ দিশত মজিয়া বা পাকঘৰটো সাজে। অতিথিৰ বাবে মাৰলঘৰটো সাজে।

লোক-সাহিত্য ঃ জনসাধাৰণে ৰচনা কৰা সাহিত্যই লোক-সাহিত্য। এনে সাহিত্যই মুখ বাগৰি যুগ যুগ ধৰি কৃষ্টি, সংস্কৃতি, ইতিহাস বহন কৰি আহিছে। তদুপৰি মুখে মুখে ৰচনা কৰা, মুখ বাগৰি জীয়াই থকা পুৰণি নাম, পদ, মালিতা, ফকৰা-যোজনা, সাধুকথা ইত্যাদি উল্লেখযোগ্য চহা সাহিত্য। বৰ্তমানলৈ প্ৰাপ্ত লোক-সাহিত্যসমূহৰ ভিতৰত হায়দাং গীত, হুঁচৰি গীত, বহুৱা নৃত্যৰ গীত, আইনাম, ধাইনাম, লখিমী নাম, অপেশ্বৰীৰ নাম, গোসাঁইৰ নাম, ফুলকোঁৱৰ-মণিকোঁৱৰৰ গীত, জনা গাভৰুৰ গীত, মৰণামৰা গীত, বিহুগীত, তৰাচিয়া গীত আদিয়েই প্ৰধান। মুখ বাগৰি অহা এই সাহিত্যবোৰ অৱশ্যে বৰ্তমান লিখিত ৰূপত প্ৰকাশ পাবলৈ ধৰিছে।

সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ ধৰ্মীয় ভিত্তিত পূজা-পাতল ঃ সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ মাজত দ্বৈতধৰ্ম বিৰাজমান— শাক্ত আৰু বৈষ্ণৱ। ৰামায়ণ, মহাভাৰতৰ দিনৰ পৰাই সোনোৱাল সকলে 'কিৰাত' বা পুৰাতন ধৰ্ম পালন কৰি আহিছিল। কিন্তু ১৬৮১ চনৰ পৰা বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ প্ৰভাৱ পৰিলেও নৱ বৈষ্ণৱ ধৰ্মই

সোনোৱালসকলৰ পূজা পাৰ্বণত বিশেষ প্ৰভাৱ পেলাব পৰা নাই। পৰম্পৰাগতভাৱে চলি অহা পূজাসমূহ, যেনে— বাহিথ' পূজা, গজাই পূজা, গাতিগিৰি পূজা, সৰগদেউ পূজা, জলখাই পূজা, ক্ষত্ৰীয় শালৰ পূজা, বুঢ়া-বুঢ়ী শালৰ পূজা, বলিয়া বাবাৰ পূজা, কেঁচাইখাতী পূজা, কলি আই সবাহ, বাটভেটা সবাহ, খিনভঙা পূজা, গো-কালিকা পূজা, কুলাচামন পূজা, বৰচামন পূজাৰ উপৰিও লখিমী তোলা সবাহ, ভুৰ উটুওৱা সবাহ, বালি সবাহ, চেঙেলী মাছৰ সবাহ, নবা ছিগা ভোজ, গৰখীয়া সবাহ, বাৰী চুকৰ সকাম ইত্যাদি। এইদৰে সোনোৱালসকলৰ সকাম-নিকাম, যেনে— লখিমী সবাহ, আই সকাম, বাৰী চুকৰ সকাম, ন-পুৰুষীয়া সকাম, বুঢ়ী পোহা বা চাউল খুওৱা সকাম, মৰাক দিয়া, পিণ্ড দিয়া, আয়ুতোলা, আই সবাহ, অপেশ্বৰী সবাহ ইত্যাদি বিদ্যমান। নাচৰ ভিতৰত বহুৱা নৃত্য, হুগ্ৰা নৃত্য, লেছেৰী, কুলাবুঢ়ী নাচৰ হায়দাং নৃত্য, সোনোৱালসকলৰ মাজত যথেষ্ট প্ৰাসংগিকতা আছে।

সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ বৰ্তমান বসতি ঃ প্ৰাকৃতিক আৰু বিভিন্ন পক্ষৰ স'তে যুদ্ধ-বিগ্ৰহত পৰি সোনোৱালসকলৰ একাংশই শদিয়াৰ পৰা আহি উজনিৰ বৰ্তমানৰ এঘাৰখন জিলাত সিঁচৰতি হৈ পৰে। উজনি অসমৰ এই জিলাবোৰ হ'ল লখিমপুৰ, ধেমাজী, তিনিচুকীয়া, ডিব্ৰুগড়, শিৱসাগৰ, যোৰহাট আৰু গোলাঘাট জিলা।

অসমীয়া জাতীয় জীৱনলৈ বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত অৱদান আগবঢ়োৱা সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ কেইগৰাকীমান বিশিষ্ট ব্যক্তিৰ বিষয়ে তলত চমুকৈ উল্লেখ কৰা হ'ল—

গগন চন্দ্ৰ সোনোৱাল

সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ সাধক গগন চন্দ্ৰ সোনোৱালে তিনিচুকীয়া জিলাৰ বৰহাপজানৰ সমীপৰ শুকানগুৰি চাহবাগিছাত ১৯২৬ চনত ২৪ ডিচেম্বৰ তাৰিখে জন্মগ্ৰহণ কৰে। ডাঙৰী গাঁৱৰ তিলক সোনোৱাল তেওঁৰ পিতৃ আৰু মাতৃ অদিতি সোনোৱাল।

মাকুম প্ৰাথমিক বিদালয়ত তেওঁৰ শিক্ষা-জীৱন আৰম্ভ হয়। তাৰ পাছত যথাক্ৰমে ডাঙৰী মধ্য ইংৰাজী বিদ্যালয়ত পঢ়ে আৰু ডাঙৰী ইংৰাজী বিদ্যালয়ৰ পৰা মেট্ৰিক পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ডিব্ৰুগড়ৰ উচ্চ শিক্ষাৰ কেন্দ্ৰ ডিব্ৰুগড় হনুমান বক্স কানৈ কলেজৰ পৰা কলা শাখাত প্ৰাক্-স্নাতক পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হোৱাৰ পাছত তেওঁৰ শিক্ষা-জীৱনৰ সিমানতে সামৰণি পৰে।

তিনিচুকীয়া জিলাৰ কাকপথাৰত ১৯৪৭ চনত মধ্য ইংৰাজী বিদ্যালয়ত এগৰাকী প্ৰতিষ্ঠাপক শিক্ষক ৰূপে কৰ্ম-জীৱনৰ পাতনি মেলি তাৰ পৰাই সহকাৰী শিক্ষক পদৰ পৰা ১৯৮৮ চনৰ ৩১ ডিচেম্বৰত অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

শিক্ষকতাৰ বাদেও সোনোৱালদেৱে স্বাৱলম্বী হ'বলৈ জীৱিকাৰ বাবে কৃষিকৰ্মতো আত্মনিয়োগ কৰিছিল।

ডাণ্ডবীৰ মধ্য ইংৰাজী বিদ্যালয়ত পঞ্চম শ্ৰেণীত পঢ়োঁতেই গগন চন্দ্ৰ সোনোৱাল দেৱে সাহিত্য চৰ্চা আৰম্ভ কৰে। বিদ্যালয়ৰ হাতে লেখা আলোচনীৰ পাততেই ১৯৪২ চনত 'মানৱ সভ্যতা আৰু ক্ৰমবিকাশ' প্ৰবন্ধটো এঘাৰ বছৰ বয়সত লিখিছিল। সেই কালৰ জনাজাত গুৱাহাটীৰ 'তৰুণ লেখক সংঘ'ৰ প্ৰথম প্ৰকাশিত মুখপত্ৰ 'তৰুণ জাগৰণ'ত 'সোনোৱাল কছাৰীৰ' হায়দাং গীত প্ৰকাশ কৰিছিল। তেওঁ ৰচনা কৰা এঁকৈশটা সাধুকথা অসম সাহিত্য সভাই 'সোনোৱালৰ সাধু' নামেৰে ১৯৭৮ চনত প্ৰকাশ কৰে। সোনোৱালদেৱৰ সাহিত্য সাধনাৰ উৎকৃষ্ট নিৰ্দশনৰূপে বৰ্তমানলৈকে প্ৰকাশ হৈছে বিভিন্ন বিষয়ৰ—যেনে (১) 'সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ ঐতিহ্য' (২) 'অসমৰ সংস্কৃতিত সোনোৱালসকলৰ অৱদান' আদি চৌবিশটা মৌলিক প্ৰবন্ধ (৩) লোকসাহিত্য-সংগ্ৰহ, যেনে— গীত-মাত, হায়দাং হুঁচৰি, আইনাম, অপেচৰা নাম, লখিমী নাম ইত্যাদি। (৪) অন্যান্য ৰচনাৱলীত আছে তেৰটা অমূল্য নিবন্ধ, (৫) ভাষাণাৱলীত সন্নিবিষ্ট হৈছে উনৈশটা ভাষণ, (৬) ছয়টা কবিতা—প্ৰভৃতি বিচিত্ৰ সাহিত্যকৰ্মই গগন চন্দ্ৰ সোনোৱাল দেৱৰ জীৱনৰ কীৰ্তি। সাংস্কৃতিক জীৱনৰ গুৰু বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ সৈতে লগ-লাগি সোনোৱাল কছাৰীৰ সমাজ জীৱনৰ ইতিহাস স্বৰূপ 'হুঁচৰি গীত' ছৈখোৱাৰ বিহুৰী গাঁৱৰ পৰা ১৯৪২ চনত সংগ্ৰহ কৰিছিল।

তেওঁ কাকপথাৰত প্ৰথম শাখা সাহিত্য সভা গঠন কৰিছিল। অবিভক্ত ডিব্ৰুগড় জিলাৰ সভাপতি আৰু তিনিচুকীয়া জিলাৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সভাপতিৰ পদো অলংকৃত কৰিছিল। অসম সাহিত্য সভাৰ ভালেমান অধিবেশনত তেওঁ প্ৰতিনিধিৰূপে অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ এগৰাকী একনিষ্ঠ কৰ্মীৰূপে স্বীকৃতি দি অসম চৰকাৰে সোনোৱালদেৱক সাহিত্যিক পেঞ্চন আগবঢ়াইছে।

গগন চন্দ্ৰ সোনোৱাল সদৌ অসম জনসংস্কৃতি পৰিষদৰ প্ৰথমগৰাকী কাৰ্যকাৰী সভাপতি হৈছিল আৰু পাছত সভাপতি পদৰ গুৰু দায়িত্ব বহন কৰিছিল।

নিজক প্ৰতিষ্ঠা, প্ৰতিভাৰ প্ৰশংসাৰ প্ৰতি নিস্পৃহ, নীৰৱ কৰ্ম সাধনত একান্তভাৱে নিবিষ্ট থকা সোনোৱালদেৱে ২০০৯ চনৰ ২৭ অক্টোবৰ তাৰিখে ইহলীলা সম্বৰণ কৰে। জীৱনকালত তেওঁ কৰি যোৱা সামাজিক কল্যাণকামী আৰু প্ৰগতিশীল কৰ্ম-চিন্তাই গগন চন্দ্ৰ সোনোৱালক স্মৰণীয় কৰি ৰাখিব।

পৰশুৰাম সোনোৱাল

পৰশুৰাম সোনোৱালৰ জন্ম হয় ১৯০৪ চনৰ ২৫ মে' তাৰিখে নগাঘুলি চাহ বাগিছাত। তেওঁৰ পিতৃৰ নাম আছিল পঞ্চানন সোনোৱাল আৰু মাতৃ আছিল গুটিমালা সোনোৱাল। গ্ৰেহেম বজাৰ নিম্ন বুনিয়াদী পাঠশালাত পৰশুৰাম সোনোৱালদেৱে প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ শুভাৰম্ভ কৰে। সুখ্যাতিৰে সেই স্কুলৰ পৰা উত্তীৰ্ণ হয় আৰু চৰকাৰী ল'ৰাৰ উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত নাম লগায়। আৰু সেই স্কুলৰ পৰাই তেওঁ ১৯২৪ চনত প্ৰথম বিভাগত মেট্ৰিক পাছ কৰে আৰু কটন কলেজৰ পৰা আই. এ. কলা শাখাত প্ৰথম বিভাগত উত্তীৰ্ণ হৈ কলিকতাৰ প্ৰেছিডেন্সী কলেজত নাম লগায়। সেই কলেজৰ পৰা ১৯২৮

চনত বুৰঞ্জীত সন্মানসহ বি. এ.- ত প্ৰথম শ্ৰেণী লাভ কৰি উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯৩২ চনত তেওঁ ইউনিভাৰ্চিটি অব কলকাতা'ৰ পৰা বুৰঞ্জী বিভাগত স্নাতকোত্তৰ প্ৰথম শ্ৰেণীৰ দ্বিতীয় স্থান লাভ কৰাৰ লগতে একে সময়তে সেই বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা এল. এল. বি.- ত প্ৰথম শ্ৰেণীৰ দ্বিতীয় স্থান লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল।

পৰশু সোনোৱাল কেৱল যে এজন বিদ্যায়তনিক দিশতে পাৰ্গত আছিল সেয়া নহয়। তেওঁ এজন এনে ব্যক্তি আছিল, যিয়ে ক্ৰীড়া, সংগীত সাধনা, লেখক (গল্প, প্ৰবন্ধ) আদিৰ লগতে সুকুমাৰ কলাতো সিদ্ধহস্ত আছিল। তেওঁৰ গল্প আদি সেই সময়ত প্ৰকাশিত Illustrated Weekly of India আলোচনীত সঘনে প্ৰকাশিত হৈছিল আৰু প্ৰয়োজনীয় চিত্ৰসমূহৰ স্কেচ নিজে আঁকিছিল।

যি সময়ত অসমত টেনিছ, ফুটবল আৰু হকী খেলৰ কোনো চিনাকি নাছিল, সেই সময়ছোৱাত পৰশু সোণোৱালে নিজা পাৰদৰ্শিতাৰে প্ৰেছিডেন্সী কলেজৰ ফুটবল, হকী আৰু টেনিছ খেলত এক সুকীয়া স্থান লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। তাৰ সুনামতে 'ইউনিভাৰ্চিটি অব কলকাতাৰ' হকী দলৰ অধিনায়ক ৰূপে নিৰ্বাচিত হৈ বহু প্ৰতিযোগিতাত নিজৰ সক্ষমতা দেখুৱাবলৈ সক্ষম হৈছিল আৰু অসমত ইয়াৰ প্ৰসাৰ ঘটাইছিল।

কৰ্মজীৱন আৰম্ভ কৰে ১৯৩৪ চনৰ ১৪ এপ্ৰিলৰ দিনা। সেই তাৰিখতে তেওঁ ডিব্ৰুগড় উকীল সন্থাত ৩৫ (পয়ত্ৰিছ) নম্বৰৰ পঞ্জীয়নেৰে যোগদান কৰে। এই উকীল সন্থাত নাম পঞ্জীয়ন কৰা এম. এ., এল. এল.বি. প্ৰথম অসমীয়া ব্যক্তিজন হ'ল পৰশুৰাম সোনোৱাল।

পৰশুৰাম সোনোৱাল বহুতো সামাজিক কামতো জড়িত হৈছিল। ইংৰাজ শাসনকালত অসমত যি আধুনিক জীৱন-যাপনৰ শৈলী গঢ়ি উঠিছিল, সেইবোৰত পৰশু সোণোৱালে সকলো ক্ষেত্ৰতে সহায়ৰ হাত আগবঢ়াইছিল। উচ্চ শিক্ষাৰ বাবে ডিবৰু নগৰৰ বহু নাগৰিকে কলেজ এখন স্থাপনৰ যি সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিছিল, পৰশু সোণোৱালে তাৰ প্ৰতি সঁহাৰি জনাই এটা বছৰ বিনামূলীয়াকৈ পাঠদানৰ প্ৰস্তাৱ আগবঢ়াই এবছৰকাল অকলেই কলেজখনৰ বুৰঞ্জী বিভাগ পৰিচালনা কৰিছিল।

সোনোৱালদেৱ একেৰাহে ডিব্ৰুগড় লোকেল ব'ৰ্ডৰ সক্ৰিয় সদস্য, অসম মেডিকেল স্কুল ব'ৰ্ডৰ সদস্য, জিলা ট্ৰাইবেল লীগৰ সভাপতি আদিকে সামৰি ডিব্ৰুগড় উকীল সন্থাৰ দুবাৰকৈ সম্পাদকৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিছিল। স্বাধীনতাৰ পাছৰ সময়ছোৱাত অসমৰ অনুন্নত জাতি-জনগোষ্ঠীসমূহৰ সামাজিক, শৈক্ষিক, অৰ্থনৈতিক তথা সাংস্কৃতিক দিশ আগবঢ়াই নিবলৈ গঠন কৰা সদৌ অসম ট্ৰাইবেল লীগৰ বাবে তেওঁ বহুতো অৱদান তথা ত্যাগ স্বীকাৰ কৰি গৈছে।

১৯৬০ চনৰ পহিলা অক্টোবৰৰ দিনা সহধৰ্মিণীৰ লগতে তিনি পুত্ৰ সহিত পাঁচগৰাকী কন্যা আৰু পৰিয়াল-পৰিজন, গুণমুগ্ধক কন্দুৱাই তেওঁ ইহলীলা সম্বৰণ কৰে।

ৰৰেণ্য সাহিত্যিক আৰু শিক্ষাবিদ যোগেশ দাস

প্ৰাতঃস্মৰণীয় শিক্ষাবিদ আৰু প্ৰখ্যাত সাহিত্যিক যোগেশ দাসৰ জন্ম হৈছিল ১৯২৭ চনত ডুমডুমাৰ হাঁহচৰা চাহ-বাগিছাত। তেওঁৰ পিতৃৰ নাম সূৰ্যকান্ত দাস আৰু মাতৃৰ নাম আছিল চিন্তামণি দাস। চাহ বাগিছাৰ নয়নাভিৰাম প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশত ডাঙৰ-দীঘল হোৱা যোগেশ দাসে চাহ-বাগিছাৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়তে শিক্ষা-জীৱন আৰম্ভ কৰে। ডুমডুমা মজলীয়া বিদ্যালয়ৰ পৰা সুখ্যাতিৰে উত্তীৰ্ণ হৈ ডিব্ৰুগড় জৰ্জ-ইনষ্টিটিউশ্বন, বৰ্তমান বাগ্মীবৰ নীলমণি ফুকন উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত হাইস্কুলীয়া শিক্ষা গ্ৰহণ কৰে। ১৯৫৪ চনত অতি সুখ্যাতিৰে প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯৪৯ চনত কটন কলেজৰ পৰা স্নাতক উপাধি লাভ কৰি গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা ১৯৫৩ চনত স্নাতকোত্তৰ উপাধি লাভ কৰে। ছাত্ৰ অৱস্থাৰ পৰাই তেওঁ গল্প ৰচনা কৰি এগৰাকী পৈণত গল্পকাৰৰ পৰিচয় দিছিল। ১৯৫৩ চনতেই তেওঁ ৰচনা কৰা উপন্যাস 'সঁহাৰি পাই' প্ৰকাশ হৈছিল।

কৰ্মজীৱন ঃ ডুমডুমা হাইস্কুলত শিক্ষকতাৰে কৰ্মজীৱন আৰম্ভ কৰা যোগেশ দাসে ১৯৫৩ চনৰ পৰা ১৯৮৮ চনলৈকে গুৱাহাটী বি. বৰুৱা মহাবিদ্যালয়ত অধ্যাপনা কৰে আৰু অসমীয়া বিভাগৰ মুৰব্বী অধ্যাপক হিচাপে অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে। জ্ঞানৰ সাধনাই তেওঁৰ জীৱনৰ লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্য আছিল।

শিক্ষকতা তেওঁৰ অন্তৰৰ আবেদন আৰু জীৱনৰ পৱিত্ৰতম অভিলাষ যদিও সমান্তৰালভাৱে অসমীয়া সাহিত্যক আগুৱাই নি বিশ্ব দৰবাৰত প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ যি উদ্দীপনা তেওঁ জ্ঞান-প্ৰসাৰী চৰ্চাই ইয়াৰ উৎকৃষ্ট উদাহৰণ। শিক্ষকতা, সাহিত্য-সাধনা, জ্ঞানৰ প্ৰচাৰ আৰু প্ৰসাৰক তেওঁ জীৱনৰ ব্ৰত হিচাপে গণ্য কৰিছিল। সেয়েহে কৰ্তব্য তথা দায়িত্বৰ প্ৰতি অৱহেলা নকৰাকৈ সাংবাদিকতাৰ ক্ষেত্ৰখনতো জড়িত হৈ অতি নিষ্ঠাৰে দেশসেৱা, জন-সেৱা আৰু সমাজ সেৱাত ব্ৰতী হৈ পৰিছিল। 'নতুন অসমীয়া' কাকতৰ উপসম্পাদক, 'দৈনিক অসম' কাকতৰ সহকাৰী প্ৰধান সম্পাদক, 'প্ৰহৰী' আৰু 'অধিনায়ক' ৰ সম্পাদনাৰ সৈতে জড়িত আছিল। 'অসম সাহিত্য সভা-পত্ৰিকা'ৰো সম্পাদক আছিল।

সাহিত্য-কৃতি ঃ যোগেশ দাস এগৰাকী স্বনামধন্য, সফল আৰু মানবীয় প্ৰমূল্যবোধেৰে ভৰপূৰ সাহিত্যিক।

যোগেশ দাসৰ গল্প-পুথিসমূহ— 'পপীয়া তৰা' (১৯৫৬), 'ডাৱৰৰ আঁৰে আঁৰে' (১৯৫৮), 'ত্ৰিবেণী' (১৯৬১), 'মদাৰৰ বেদনা' (১৯৬৩) আৰু 'হাজাৰ লোকৰ ভীৰ' (১৯৬৫)। উপন্যাসসমূহ— 'সঁহাৰি পাই' (১৯৫৩), 'ডাৱৰ আৰু নাই' (১৯৫৫), 'জোনাকীৰ জুই' (১৯৫৬), 'উৎকণ্ঠ উৎকণ্ঠ' (১৯৬০), 'ছাঁ জুই খেদি' (১৯৬১), 'নিৰুপায় নিৰুপায়' (১৯৬৩), 'এমুঠি ধূলি' (১৯৬৫), 'হেজাৰ ফুল' (১৯৬৭), 'অবৈধ' (১৯৭২), 'জুইৰ ধোঁৱা' (১৯৭২), 'নৰেশ, মালতী' (১৯৭৭), আৰু 'ৰজনী বিদুৰ' (১৯৮১) ইত্যাদি। তদুপৰি তেওঁ অন্যান্য বহুতো গ্ৰন্থ লেখি থৈ গৈছে। ইংৰাজী গ্ৰন্থ 'Folklore of Assam', অনুবাদ গ্ৰন্থ— 'বনে বনে' জীৱনী গ্ৰন্থ— 'হেম বৰুৱা' ইত্যাদি।

সন্মান আৰু বঁটা-বাহন ঃ ১৯৮৫ চনৰ ৮,৯ আৰু ১০ ফেব্ৰুৱাৰীত বিহপুৰীয়াৰ শ্ৰীশ্ৰীমাধৱদেৱ ক্ষেত্ৰত অনুষ্ঠিত অসম সাহিত্য সভাৰ এক পঞ্চাশতম অধিবেশনত সভাপতিত্ব কৰে। সাহিত্য সভাৰ সভাপতিৰ অভিভাষণত তেওঁ অতি সাৰুৱা আৰু চিৰস্মৰণীয় ভাষণ প্ৰদান কৰি এগৰাকী মহান চিন্তাবিদৰ পৰিচয় দি গৈছে।

এইগৰাকী প্ৰথিতযশা গদ্যশিল্পী যোগেশ দাসে জীৱনত বহুতো বঁটা-বাহন লাভ কৰিলে। ১৯৮০ চনত 'পৃথিৱীৰ অসুখ' নামৰ গ্ৰন্থখনৰ বাবে সাহিত্য অকাডেমী বঁটা লাভ কৰে। ১৯৮৬ চনত 'আকৌ বনে বনে' গ্ৰন্থৰ বাবে 'মোক্ষদানন্দপাঠক শিশু-সাহিত্য বঁটা' ১৯৮৯ চনত 'সীতানাথ ব্ৰহ্মচৌধুৰী বঁটা' লাভ কৰে 'এনাজৰী' গ্ৰন্থৰ বাবে। ১৯৯৪ চনত তেওঁলৈ আগবঢ়োৱা হয় 'অসম উপত্যকা সাহিত্য বঁটা'।

এইগৰাকী স্থিতপ্ৰজ্ঞ তথা বৰেণ্য ব্যক্তিৰ ১৯৯৯ চনৰ ৯ চেপ্তেম্বৰত দেহাৱসান হয়।

অসমৰ প্ৰাক্তন মুখ্যমন্ত্ৰী যোগেন্দ্ৰ নাথ হাজৰিকা

অসমৰ প্ৰাক্তন মুখ্যমন্ত্ৰী যোগেন্দ্ৰ নাথ হাজৰিকা অসমৰ জনসাধাৰণৰ মাজত যোগেন হাজৰিকা নামেৰে অধিক জনাজাত। মানুহজন সকলো গুণেৰে বিভূষিত, পিন্ধনত বগা খদ্দৰৰ পোছাক, সুন্দৰ শাৰীৰিক গঠন, ধীৰ-স্থিৰ, গম্ভীৰ, সকলো ক্ষেত্ৰতে পৰিপাটি, কথা-বতৰাত অতি সংযম, অতি ভদ্ৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰ, বুদ্ধিদীপ্ত ব্যক্তিত্বশীল গুণেৰে সমৃদ্ধ এগৰাকী গৌৰ বৰণৰ ওখ-পাখ সহজতে সকলোকে আকৰ্ষণ কৰিব পৰা সভা শুৱনি ব্যক্তি। নিয়ৰৰ টোপালৰ দৰে অতি পৱিত্ৰ অন্তৰ তেওঁৰ চৰিত্ৰৰ ভূষণ।

তেওঁ আছিল একেধাৰে কৃতী ছাত্ৰ, আদৰ্শ সমাজবাদী, সু-সংগঠক, সু-লেখক, বুদ্ধিজীৱী, আলোচনী সম্পাদক, আইনবিদ, সু-দক্ষ সাংসদ, ভাৰতৰ প্ৰথমগৰাকী বহিঃপৰিক্ৰমা বিভাগৰ সংসদীয় সচিব, চতুৰ ৰাজনীতিবিদ, বিধায়ক, দক্ষ প্ৰশাসক, বিধান সভাৰ অধ্যক্ষ তথা অসমৰ প্ৰাক্তন মুখ্যমন্ত্ৰী।

অসমৰ ডিব্ৰুগড় জিলাৰ টেঙাখাত অঞ্চলৰ পুৰণিখণ্ডীয়া গাঁৱত ১৯২৪ চনৰ ২৪ ফেব্ৰুৱাৰী তাৰিখে এটি দৰিদ্ৰ পৰিয়ালত যোগেন হাজৰিকাদেৱৰ জন্ম হৈছিল। তেওঁৰ পিতৃ-মাতৃ ক্ৰমে গোলাপ চন্দ্ৰ হাজৰিকা আৰু বন্না হাজৰিকা আছিল। তেওঁৰ পত্নী বীণা হাজৰিকা আৰু একমাত্ৰ পুত্ৰ মনজিৎ হাজৰিকা।

আৰ্থিক অনাটনৰ বাবে তেওঁৰ পৰিয়ালটো জন্মস্থান টেঙাখাতৰ পৰা বুঢ়ীদিহিঙৰ পাৰৰ হাতীবন্ধা গাঁৱলৈ উঠি গৈছিল। তেওঁলোকৰ বাসস্থান হাতীবন্ধা গাঁৱত সেইসময়ত কোনো প্ৰাথমিক বিদ্যালয় নথকাত যোগেন হাজৰিকাই টেঙাখাত ঘাঁহি গাঁৱৰ নিজ পৰিয়ালৰ এঘৰত থাকি ওচৰতে ভেকোৱাজান প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত শিক্ষাগ্ৰহণ কৰিছিল। আৰ্থিক অনাটনৰ বাবে যোগেন হাজৰিকাই চানা-বাদাম বিক্ৰী কৰি খৰচ-পাতি উলিয়াই শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিব লগা হৈছিল। দুগৰাকী দয়ালু ব্যক্তি তেতিয়াৰ ডিব্ৰুগড়ৰ লোকেল বৰ্ডৰ চেয়াৰমেন, চাহ খেতিয়ক ডম্বৰুধৰ শইকীয়া আৰু ডিব্ৰুগড়ৰ আগশাৰীৰ আইনবিদ,

শিক্ষাবিদ, সমাজসেৱক পৰশুৰাম সোনোৱালৰ প্ৰেৰণা, আৰ্থিক সাহায্যত ১৯৪১ চনত ডিব্ৰুগড় চৰকাৰী ল'ৰাৰ হাইস্কুলৰ পৰা মেট্ৰিক পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ ১৯৪৬ চনত কটন কলেজৰ পৰা স্নাতক, ১৯৪৯ চনত কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা অৰ্থনীতিত স্নাতকোত্তৰ (এম.এ.) আৰু ১৯৫২ চনত আইনৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰে। উল্লেখযোগ্য যে যোগেন হাজৰিকা সোনোৱাল জনগোষ্ঠীৰ দ্বিতীয়গৰাকী এম.এ. আৰু তৃতীয়গৰাকী বি.এল. ডিগ্ৰীধাৰী ব্যক্তি আছিল।

স্বাধীন ভাৰতৰ প্ৰথম সাধাৰণ নিৰ্বাচন অনুষ্ঠিত হৈছিল ১৯৫২ চনত। হাজৰিকাদেৱে এই নিৰ্বাচনত ডিব্ৰুগড় লোকসভা সমষ্টিৰ পৰা জয়লাভ কৰি সাংসদ হিচাপে নিৰ্বাচিত হৈছিল আৰু একেৰাহে ১৯৬৭ চনলৈকে লোকসভাৰ সাংসদ আছিল। প্ৰথম সাধাৰণ নিৰ্বাচনৰ আগে আগে ১৯৫১ চনত তেওঁ সদৌ অসম ট্ৰাইবেল লীগৰ নেতৃত্ব বহন কৰি থকা কালছোৱাত এবছৰ কাল অস্থায়ী সাংসদৰ মনোনীত সদস্য আছিল বুলি জনা যায়। তেওঁ লোকসভাৰ এগৰাকী সু-দক্ষ সাংসদ আছিল। এনে সু-দক্ষ গুণৰ বাবে ১৯৫২ চনৰ পৰা ১৯৬৭ চনলৈকে বহিঃপৰিক্ৰমা বিভাগৰ সংসদীয় সচিবৰূপে নিয়োজিত আছিল।

সংসদীয় ৰাজনীতি পৰা হাজৰিকাদেৱে আশীৰ দশকত অসমৰ ৰাজনীতিৰ বিধান সভাৰ মজিয়াত প্ৰবেশ কৰে। বিধানসভাৰ নিৰ্বাচনত তেওঁ ডিব্ৰুগড় জিলাৰ দুলীয়াজান সমষ্টিৰ পৰা জনতা দলৰ টিকটত প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰি অসম বিধান সভালৈ নিৰ্বাচিত হয় আৰু অসম বিধান সভাৰ সম্মানীয় অধ্যক্ষ পদত অধিষ্ঠিত হয়। তাৰ পিছত ১৯৭৯ চনত তেওঁ ৯১ দিনৰ বাবে অসমৰ মুখ্যমন্ত্ৰী হয়।

যোগেন হাজৰিকাদেৱে কলিকতা বিশ্বদ্যিালয়ত আইনৰ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছিল। তেওঁ ১৯৫২ চনত আইনৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰে। আইনৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰি হাজৰিকাদেৱে ১৯৫২ চনত কলিকতাৰ হাইকৰ্টত ওকালতি জীৱন আৰম্ভ কৰি সেই বছৰতেই ডিব্ৰুগড়লৈ আহি বাৰ লাইব্ৰেৰীত যোগদান কৰিছিল। তদুপৰি তেওঁ গুৱাহাটীৰ হাইক'ৰ্টতো ওকালতি কৰিছিল। ৰাজনৈতিক জীৱনৰ পৰা অৱসৰ লোৱাৰ পাছত তেওঁ ভাৰতৰ চুপ্ৰিম ক'ৰ্টতো ওকালতি জীৱন আৰম্ভ কৰিছিল। উল্লেখযোগ্য যে ভাৰতৰ চুপ্ৰিম ক'ৰ্টত হাজৰিকাই আছিল সোনোৱাল কছাৰী জনগোষ্ঠীৰ একমাত্ৰ এড্‌ভ'কেট।

হাজৰিকাদেৱ এগৰাকী জনজাতীয় নেতা হিচাপে জনজাতিসকলৰ সৰ্বাঙ্গীণ বিকাশত দেহে-কেহে নিজকে উছৰ্গা কৰিছিল। জনজাতিসকলৰ সৰ্বাঙ্গীণ বিকাশৰ বাবে গঠন হোৱা কেইটামান দল-সংগঠনৰ সৈতে তেওঁ কেনেদৰে জড়িত হৈ পৰিছিল তাৰ এটি চমু আভাষ দিয়া হ'ল।

(ক) ১৯৩৩ চনত অসমৰ ভৈয়ামৰ সকলো জনগোষ্ঠীৰ সমূহীয়া ৰাজনৈতিক সংগঠন 'ট্ৰাইবেল লীগ' গঠন হৈছিল। এই ট্ৰাইবেল লীগৰ আদৰ্শই হাজৰিকাদেৱক গভীৰভাৱে প্ৰভাৱান্বিত কৰিছিল। তেনে পৰিপ্ৰেক্ষিতত ট্ৰাইবেল লীগৰ সেই সময়ৰ সম্পাদক ভীমবৰ দেউৰী আৰু সদস্য পৰশুৰাম সোনোৱালৰ কাৰ্যকালছোৱাত হাজৰিকাদেৱে তেওঁলোকৰ সংস্পৰ্শলৈ আহি ট্ৰাইবেল লীগৰ কামত নিজকে জড়িত কৰিছিল।

(খ) ১৯৪০ চনত 'সদৌ অসম প্ৰগতিশীল কছাৰী সন্মিলন'ৰ সম্পাদকৰ গুৰু দায়িত্ব বহন কৰিছিল।

(গ) হাজৰিকাদেৱে গুৱাহাটীত অধ্যয়ন কৰি থকা সময়ত All Assam Plains and Hills Tribe Students Association নামৰ এটি সংগঠনৰ জন্ম হৈছিল। হাজৰিকাদেৱে এই সংগঠনৰ সভাপতিৰ দায়িত্বত থাকি এই সংগঠনৰ সৰ্বাঙ্গীণ বিকাশত অহোপুৰুষাৰ্থ কৰিছিল।

যোগেন হাজৰিকাই সাহিত্য চৰ্চাও কৰিছিল। 'নায়ক' নামৰ এখন আলোচনী সম্পাদনা কৰাৰ উপৰিও তেওঁ অসমীয়া আৰু ইংৰাজী ভাষাত প্ৰবন্ধ-পাতি লিখিছিল। 'ভাৰতৰ স্বাধীনতাৰ চমু বুৰঞ্জী আৰু গণ পৰিষদ' আৰু ইংৰাজী ভাষাত লিখা— 'Consideration on twenty five Million Soul of Trial India' হাজৰিকাদেৱৰ দুখন অতি উল্লেখযোগ্য গ্ৰন্থ।

জ্ঞানপিপাসু হাজৰিকাদেৱে তেওঁৰ দীঘলীয়া জীৱনকালত বহুতো মূল্যবান গ্ৰন্থ ক্ৰয় কৰি আৰু সেইবিলাক গ্ৰন্থ অধ্যয়ন কৰি নিজৰ জ্ঞানৰ ভঁৰাল সমৃদ্ধ কৰিছিল। তেওঁ জীৱনকালত সংগ্ৰহ কৰা দুহেজাৰতকৈ অধিক মূল্যবান গ্ৰন্থ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ৰাজনীতি বিজ্ঞান বিভাগ আৰু টেঙাখাত মহাবিদ্যালয়ৰ পুথিভঁৰাললৈ দান কৰিছিল।

পাহাৰ-ভৈয়ামৰ মিলনৰ সাধক জনজাতীয় নেতা অসমীয়া জাতিৰ নিঃস্বাৰ্থ প্ৰেমিক। যোগেন্দ্ৰনাথ হাজৰিকাই ১৯৯৭ চনৰ ৩০ চেপ্তেম্বৰ তাৰিখে জীৱন নাট সামৰি এই সংসাৰৰ পৰা চিৰ বিদায় মাগিলে।

প্ৰশ্নাৱলী ঃ

১। ডিমাচা ভাষাত সোনোৱাল মানে কি?

২। সোনোৱাল কছাৰীসকল কি ধৰ্মৰ উপাসক আছিল?

৩। সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ লোক-সাহিত্যসমূহৰ বিষয়ে লিখা।

৪। সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ সমাজ-পদ্ধতিৰ বিষয়ে চমুকৈ বৰ্ণনা কৰা।

৫। সোনোৱাল কছাৰীসকলক কিয় দ্বৈত ধৰ্মৰ বুলি কোৱা হয়?

৬। চমুটোকা লিখা ঃ

(ক) গগণ চন্দ্ৰ সোনোৱাল　　(খ) পৰশুৰাম সোনোৱাল

(গ) যোগেশ দাস　　(ঘ) যোগেন্দ্ৰনাথ হাজৰিকা

• • •